

KOÇ HOLDİNG VE ULUSÖTESİ ŞİRKETLER

24 Haziran 2021

Yıldırım Koç

2020 yılında yaptığı ciro açısından dünyanın en büyük 500 şirketi içine giren tek Türk şirketi, Koç Holding'dir. Fortune Dergisi'nin yayınına göre, Koç Holding, 2020 yılında ciro açısından dünya sıralamasında 471. sıradaydı; cirosu 27,1 milyar dolar, kârı 773,8 milyon dolardı; 92.990 kişiyi istihdam ediyordu. 1994-2020 döneminde dünyanın en büyük 500 şirketi içinde yalnızca Koç Holding yer alabildi. Koç Holding bu listeye ilk kez 1994 yılında 84. sırada girdi. 2012 yılında 222. sıradaydı. Ciro büyüklüklerine göre Koç Holding'in sırası 2013 yılında 217., 2014 yılında 341., 2015 yılında 381., 2016 yılında 419., 2017 yılında 463., 2018 yılında 435., 2019 yılında 423. ve 2020 yılında 471. idi.

Koç Grubu 2021 yılında 94 bin kişiyi istihdam ediyordu. Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun 1.si Tüpraş, 2.si Ford Otosan, 7.si Arçelik ve 8.si Tofaş, Koç Holding şirketleriydi. Koç Grubu şirketleri uzun bir liste oluşturuyordu.

Forbes Dergisi'nin dünya milyarderleri listesinde de 2021 yılında Koç Ailesi'nden üç kişi vardı. Vehbi Koç'un kızı Semahat Sevim Arsel'in serveti 2,3 milyar Dolar, Mustafa Rahmi Koç'un serveti 2,3 milyar Dolar ve Suna ve İnan Kırac'ın kızları İpek Kırac'ın serveti 1,9 milyar Dolar gözüküyordu.

Koç Holding kurumsallaşmasının başlangıcı olarak, Vehbi Koç'un Ankara Ticaret Odası'na "Koçzade Ahmet Vehbi" adıyla kaydolduğu 31 Mayıs 1926 tarihini almaktadır.

Koç Holding'in uluslararası sermaye ile ilişkileri, Koç Holding'in kuruluşunun 95. yıldönümü vesilesiyle yayımlanan **Bizden Haberler Özel Sayısı**'nda şöyle anlatılmaktadır:

1930'lu yıllarda "yabancı firmalarla ilk temasları kurmaya başlar. (...) Koç, gözünü otomobil işine dikmiştir. O artık esnafıktan çıkmış, tüccarlığa geçmiştir. (...) 1928'de Ford bayiliği operasyonunu başlatır; aynı sene Standart Oil Ankara temsilciliğini alır." (s.29)

1940'lı yıllarda "ilk otomobil satış şirketi Motör Ltd.Şti'ni faaliyete geçirir, General Electric acenteliğini alır. (...) 1946 yılı, Vehbi Koç için yeni bir milattır. Bunu, 'tüccarlıktan sanayiciliğe geçişim' diye tarif eder. (...) 52 günlük bu gezinin sonunda Türkiye'ye ilk Amerikan yatırımının gelişini sağlar. Uzun uğraşlar sonucunda General Electric'i Türkiye'ye yatırım yapmaya ikna eder. Bu firma ile kurduğu ortaklık sonucunda 1948 yılında ilk ampul fabrikası faaliyete geçer." (s.31)

"1960'ta açılan Otosan fabrikasında 1961'de Ford için ilk otomobil montajı gerçekleştirilir. 1964 yılında Türk Traktör, Fiat lisansı ile ilk yerli traktör üretimine başlar. Aynı yıl Türk yapımı ilk otomobil lastiği Uniroyal yollara çıkar. 1966'da seri üretime geçen ilk yerli otomobil olan Anadol, Ford işbirliğinin sonucu olarak üretilir ve 26 bin 800 Lira'dan satışa sunulur. 1968'de onu Tofaş izler." (s.33)

"İlk kablo fabrikasını kurmak üzere Siemens ile ortaklık anlaşması yapılır. General Electric işbirliğiyle ilk elektrik motoru ve kompresörünü üreten Türk General Elektrik Endüstrisi ve cam elyafı ile yalıtımda öncü olan İzocam kurulur." (s.34)

"1986'da American Express Company ortaklığıyla Koç-Amerikan Bank kurulur." (s.35)

"2001 yılında ise Türk otomotiv sektöründe bir kerede yapılmış en büyük yatırım olan Ford Otosan Kocaeli Fabrikası hizmete girer. Ford Motor Company başkanı Jacques Nasser, törende yaptığı konuşmada Türkiye'nin kendileri için çok önemli bir coğrafya olduğunu dile getirerek 'stratejik bir ülkede 21.yüzyılın üretim merkezini kurduk. Bu yatırım Türk ekonomisine olan güveni artıracaktır. Türkiye küresel operasyonlarımız ve otomotiv sektöründeki küreselleşmenin merkezi olacağı için tercihimizdir' der." (s.38)

2020 yılında "Arçelik ve TATA ortaklığıyla Hindistan'da Beko Voltas Şirketi kurulur ve Hindistan pazarı için buzdolabı üretimine başlanır. Geçtiğimiz yıl da Hitachi ile Japonya dışındaki küresel ev aletleri pazarında çoğunluk hissesiyle bir ortaklık anlaşması imzalanır." (s.40)

"Koç Holding dünyanın en etkili düşünce kuruluşları arasında yer alan Chatham House'un kurumsal ortağı olarak bu alandaki liderliğini pekiştirir." (s.41)

Chatham House, merkezi İngiltere’de bulunan ilginç bir kuruluştur. Kendi ifadesine göre, “sürdürülebilir bir biçimde güvenli, müreffeh ve adil bir dünya yaratabilmek için hükümetlere ve toplumlara yardım etme misyonu olan dünya ölçeğinde önder bir politika enstitüsü”dür.

Koç Holding’in bazı şirketlerinin sermaye yapısı da şöyledir:

Tofaş Türk Otomobil Fabrikaları A.Ş.: FCA Italy S.P.A. yüzde 37,86; Koç Holding Anonim Şirketi yüzde 37,59; diğer kişi ve kuruluşlar yüzde 24,55.

Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.: Koç Holding Anonim Şirketi yüzde 37,5; CNH Österreich GMBH yüzde 37,5; diğer kişi ve kuruluşlar yüzde 25.

Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.: Ford Deutschland Holding GMBH yüzde 41,04; Koç Holding Anonim Şirketi; yüzde 38,65; diğer kişi ve kuruluşlar yüzde 20,31.

Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.: Koç Finansal Hizmetler A.Ş. yüzde 40,95; UNICREDIT S.P.A. yüzde 20; Koç Holding A.Ş. yüzde 9,02; diğer kişi ve kuruluşlar yüzde 30,03.